

Turvapaikan hakijasta valtaväestön ja vähemmistön väliseksi sillanrakentajaksi

Vuonna 2014 Suomen Pakolaisapu myönsi somalitaustaiselle Aadan Ibrahimille Mr Maahanmuuttaja -palkinnon. Palkinto jaetaan vuosittain ja se myönnetään hyvin kotoutuneelle monikulttuurisuuden edistäjälle.

Aadan Ibrahim saapui Suomeen 10-vuotiaana ilman vanhempiaan. Hän saapui 20 vuotta sitten Länsi-Vantaalle kirjoitustaidottomana sotaa käyvältä Somaliasta. Vuoden verran hän opiskeli suomen kieltä, minkä jälkeen aloitti peruskoulun viidennen luokan. Peruskoulusta hän siirtyi lukioon, minkä jälkeen hän opiskeli päiväkodissa oppisopimuksella lähihoitajaksi suuntautuen lasten ja nuorten kasvuun ja kehitykseen. Aadan on toiminut aktiivisesti vantaalaisessa [R3 Maahanmuuttajanuorten Tuki ry:ssä](#) sekä kaupungin nuorisotoimessa. Tällä hetkellä hän jatkaa opintojaan Humanistisessa ammattikorkeakoulussa ja työskentelee osa-aikaisena Vantaan kaupungin nuorisotoimessa.

Aadanin oma tarina ja hänen työnsä nuorten parissa ovat lisänneet näkemyksiä siitä, mitä ammattilaisten tulisi huomioida paremmin maahanmuuttajataustaisten nuorten ohjauksessa.

Mikä auttoi 10-vuotiaan lapsen haasteiden yli?

Yksi keskeisin tekijä, joka auttoi vaikeimman yli, olivat muut vieraskieliset luokkakaverit, jotka olivat asuneet Suomessa jo pidempään. Heiltä saatu vertaistuki oli tärkeää. Myös opettajien tuki oli isossa roolissa nostamassa omaa opiskelumotivaatiota. Oma vahva äidinkielen taito ja identiteetti tukivat myös suomen kielen oppimisessa.

Maahanmuuttajataustaisten nuorten laaja ongelmakenttä

Työskentely Vantaan kaupungin nuorisotoimessa avasi silmät huomaamaan, kuinka paljon maahanmuuttajataustaisilla nuorilla on ongelmia. Osana R3 järjestön toimintaa pistettiin pystyyn työvoimapolitiittinen hanke, jonka osana tarjottiin TE-toimiston tiloissa nuorten ohjausta. Pian kuitenkin huomattiin, että nuorilla oli paljon muitakin kuin työhön ja koulutukseen liittyviä ongelmia pitäen sisällään mm. mielenterveysongelmia, syrjäytymistä ja asunnottomuutta. Jokaisella nuorella on oma taustansa ja tarinansa, mikä tekee ongelmakentästä hyvin laajan ja moninaisen.

Raha-automaattiyhdistyksen varoilla nuorille perustettiin vuonna 2003 toimintakeskus, joka tavoittelee ennen kaikkea nuoria, jotka eivät kuulu palveluiden piiriin. Toimintakeskus sisältää mm. vapaa-ajan toimintaa ja työpajatoimintaa. Perinteiset nuorisotalot ovat alle 18-vuotiaille, mutta myös vanhemmat tarvitsevat paikan, jossa kokoontua. Rahoituksen turvin työntekijöiden määrä lisääntyi ensin kahdesta neljään ja työyhteisö on nykyisin hyvin monikulttuurinen. Keskus tekee tiivistä yhteistyötä Vantaan kaupungin kanssa.

Se, että nuorten ohjaukseen osallistuvat itse maahanmuuttajat, nähdään vahvuutena. Omat kokemukset sekä vertaistuki ovat tärkeitä. Tärkeää on ylipäänsä myös se, että näiden nuorten kanssa vietetään aikaa, toimitaan tukihenkilöinä ja käydään yhdessä viranomaisten luona.

Suurimpia käytännön haasteita

Yksi suurimmista haasteista on ylipäänsä nuorten tavoittaminen. Myös nuoren aidon luottamuksen synnyttäminen on vaikeaa. Varsinkin toisen polven maahanmuuttajanuorten identiteettiin liittyy monia haasteita. He ovat usein vähän hukassa eivätkä tiedä, mitä haluavat. Uudet tulijat ovat usein perheellisiä nuoria aikuisia, jotka opiskelun sijaan haluavat ennemminkin päästä suoraan töihin. Suomen kielen ja kulttuurin tuntemus on kuitenkin heikko eikä töitä ole tarjolla, mistä syystä nuori voi masentua ja syntyä muita ongelmia.

Vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö esimerkiksi koulujen osalta puuttuu käytännössä katsoen täysin. Vanhemmilla ei usein olekaan tietoa, mikä liittyy niin kielimuuriin kuin myös siihen, ettei nuori itse välitä koulusta saamaansa tietoa vanhemmilleen. Vanhempi pitäisi saada tuoduksi kouluun, jotta hänkin ymmärtäisi, mistä oikeasti on kysymys. Suomen erilaisista tukipalveluista puhuttaessa vanhemmat usein leimautumisen pelossa haluavat peittää ongelmat. Olisikin tärkeää, että perheet ymmärtävät, että viranomaisten tarkoituksena on auttaa ja tukea.

Samalla kun nuorta tuetaan, hän passivoituu ja jää usein "roikkumaan". Usein nuorella on menossa asioita eri viranomaisten kanssa yhtä aikaa, eivät viranomaistahot tiedä toisistaan. Yhteistyö viranomaisten välillä ei olekaan tehokasta.

..ja kuinka niihin tulisi vastata?

Nuorten kanssa työskentely on pitkä tie, joka vaatii kärsivällisyyttä. Jo se, että nuoren saa käymään toimintakeskuksessa voi viedä pitkän aikaa. Nuorille on tarjolla paljon erilaisia joustavia opintopolkuja, mahdollisuuksia ja muita vaihtoehtoja, joista he itse eivät kuitenkaan ole tietoisia. Tarvitaan oikein ajoitettua ja kohdennettua tukea. Nuorelle tulisi myös tarjota yhdeltä luukulta tukea siten, että hänet siirrettään paikasta toiseen kädestä pitäen. Tarvitaan kuitenkin myös nuoren omaa motivaatiota.

Kun itse aloitin koulutuspolkuni, oli samassa tilanteessa kanssani noin 20 muuta nuorta. Tänä päivänä meillä on paljon toisen polven maahanmuuttajia, jotka ovat syntyneet täällä ja joiden perheet ovat täällä. Asiat ovat ikään kuin paremmin, kuin mitä meillä oli aikoinaan. Silti tuntuu välillä, että meillä oli paljon enemmän motivaatiota opiskeluun ja selkeämmin tulevaisuuteen tähtääviä suunnitelmia. Tällaisia nuoria on opettajankin helpompi tukea. Monilta vanhoilta opettajiltani olen kuullut tämän saman viestin. Ideoita käytännön ratkaisuksi tilanteen parantamiseksi on useita. Tarvitaan enemmän monikulttuurisia ohjaajia, jotka voisivat toimia myös koulun ja kodin välisinä kielitulkkeina. Tässä asuinalueen tuntemus on tärkeässä roolissa. Etsivän nuorisotyön tulisi jalkautua esim. maahanmuuttajajärjestöihin ja opiskelun nivelvaiheen yksilölliseen tukeen tulisi suunnata enemmän resursseja. Lisäksi olemassa olevat hyvät mallit pitäisi saada koottua ja laitettua yhteen paikkaan.